

Nr 330

Av herr **Andersson, Alvar, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning rörande lånefonden för bostadsbyggande.

Beträffande de förslag angående anslag å kapitalbudgeten till lånefonden för bostadsbyggandet och riktlinjerna för detsamma, som framlagts av statsrådet och chefen för socialdepartementet, hälsar man med tillfredsställelse, att grunderna för egnahemslån till ombyggnad av en- och tvåfamiljshus föreslagits uppmjukade på så sätt, att lån skall kunna beviljas, även om lägenhetsytan överstiger 125 kvm. Ombyggnadskostnadens storlek kommer därigenom att bli avgörande, ej lägenhetsytans storlek. Även om länsbostadsnämnderna tidigare handlagt sådana ärenden med en viss vidsynthet, är det en fördel att bestämmelserna om maximiya upphäves.

En klar tendens i bostadsbyggandet har den senaste tiden varit, att egnahemsbyggandet ökat. Denna utveckling förefaller vara av den art, att den på allt sätt även i fortsättningen bör uppmuntras. Visserligen blir kostnaderna något högre per kvadrater lägenhetsyta än i flerfamiljshus, men det egna hemmet för med sig så många fördelar, att merkostnaden flerfaldigt uppväges. Den gamla tesen "egen härd är guld värd" torde gälla även i vår tid, då rotlösheten hos människorna, upplösning av familjebanden, ungdomsbrottsligheten etc. griper omkring sig på ett oroande sätt. Det egna hemmet har också en sparfrämjande karaktär: det sporrar till sparande före byggets igångsättande och utgör en sympatisk form av tvångssparande genom de nödtvungna amorteringarna, sedan det är färdigt. Även om det behövs väsentligt mera tomtmark till egnahem än till flerfamiljshus och detta på vissa håll kan skapa en del problem, torde det på det hela taget gå väl att lösa. Vårt land är stort till ytan och befolkningen liten. Då det gäller landsbygden och de mindre tätorterna är också egnahemsbebyggelsen den enda eller nära nog enda bebyggelseform som kan tänkas.

För innevarande budgetår beräknar bostadsstyrelsen att 8 000 lägenheter igångsatts i en- och tvåfamiljshus under sista halvåret 1954 och att 11 000 sådana lägenheter skulle igångsättas under första halvåret 1955. Genom direktiv från Kungl. Maj:t för kort tid sedan har en radikal nedskärning av egnahemsbebyggelsen under första halvåret 1955 skett, nämligen till en igångsättning av endast 7 000 lägenheter, och samma halvårskvot synes departementschefen räkna med i fortsättningen. Detta skulle betyda, att medan bostadsstyrelsen för budgetåret 1955/56 räknat med påbörjande av 21 000 lägenheter i en- och tvåfamiljshus, departementschefen pressar ned detta till 14 000 lägenheter eller med ej mindre än en tredjedel.

Vi vill i detta sammanhang erinra om vad departementschefen yttrade i föregående års kapitalbudget angående egnahemsbyggandet under åren 1953 och 1954: "Egnahemsbyggandet har under 1953 ökat och kan komma att ytterligare öka under år 1954. Dess omfattning är likväl betydligt mindre än under åren omedelbart efter krigets slut, då det utgjorde omkring 20 000 lägenheter. Egnahemsbyggandet bör därför få fortgå utan det hinder, som en fast ram för den statliga långivningen utgör."

Även om det kan vara nödvändigt att för budgetåret 1955/56 införa en fast ram för den statsbelånade egnahemsbebyggelsen, förefaller det betänkligt, att denna vår bästa form av bostadsbebyggelse så hårt krympes samman, som departementschefen förutsätter. Ramen bör ej göras trängre än att 17 000—18 000 lägenheter rymmes inom densamma. Detta är ändå 2 000—3 000 lägenheter mindre än egnahemsbyggandet vid krigsslutet.

För landsbygdens och de mindre tätorternas vidkommande är denna fråga ytterligt viktig, liksom den med denna sammanhängande fråga, där departementschefen vill hålla tillbaka igångsättningen av egnahemsbygge under sommaren. En jämn fördelning av egnahemsbyggandet under året måste i stor utsträckning hänföras till önsketänkandet. Det går icke att vid sådan byggnadsverksamhet använda de tekniska hjälpmedel, som kan användas vid större byggen för att hålla dessa i gång även på vintern. I varje fall betyder detta en stor kostnadsstegring. Skall igångsättning av egnahem starkt hållas tillbaka under sommaren, kan också befaras, att den arbetskraft inom byggnadsbranschen, som finnes på landsbygden, suges därifrån till de större tätorterna, som vid denna årstid kan taga emot byggnadsarbetare i snart sagt obegränsad omfattning.

Vad som av departementschefen anförts i fråga om avveckling av de generella subventionerna kan även föranleda vissa anmärkningar. Någon nämnvärd nedpressning av de höga byggnadskostnaderna har ännu ej skett, och även om avtalsrörelserna har visat tecken på måttfullhet, torde de dock medföra vissa kostnadsstegringar. Att de generella subventionerna måste avvecklas, går dock ej att bestrida. Frågan är endast i vilken takt. Vad gäller avvecklingen av det provisoriska tillägglånet har vi ej något att erinra, men vi hyser vissa bekymmer för att nedskärningen av den räntefria stående delen av egnahemslånen från 8 000 kronor till 6 000 kronor får allvarliga konsekvenser för de egnahemsbyggare, som har de minsta resurserna och därför det största behovet av stöd. Å andra sidan uppföres en del mycket påkostade egnahem av människor med stora inkomster och förmögenheter. Det kan ifrågasättas, om icke i ett avvecklingsskede, vilket torde komma att omfatta flera år, den generella karaktären av den räntefria stående delen av egnahemslån kunde förändras, så att ifrågavarande del av lånet underkastades behovsprövning. Om detta skedde efter en glidande skala med hänsyn till inkomst och förmögenhet, borde det ges möjlighet att för de minst bemed-

lade egnahemsbyggarna i första omgången sänka den räntefria stående delen till endast 7 000 kronor, utan att större sammanlagda anspråk skulle ställas på behoven av medel för detta ändamål än vad departementschefen räknat med.

Med stöd av det ovan anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att beträffande egnahemslånebyggandet uttala sig för att ramen under budgetåret 1955/56 ej göres trängre än att minst 17 000 lägenheter i en- och tvåfamiljshus med egnahemslån kan igångsättas under denna tid, samt att beträffande tiden för igångsättningen detta så långt det är möjligt med hänsyn till arbetskrafttillgången får ske under den del av året som bäst lämpar sig för egnahemsbyggande, samt

att riksdagen beträffande avvecklingen av den räntefria stående delen av egnahemslånen måtte besluta att nedsättning ej sker längre än till 7 000 kronor i första omgången, för egnahemsbyggare med mindre ekonomiska resurser, samt att i övrigt behovsprövning överväges.

Stockholm den 26 januari 1955

Alvar Andersson

Nils Franzén

Gärda Svenson

Georg Carlsson

Ivar Nilzon

Theodor Johansson